

Tájékoztató anyag az Igazgatóság részére:

Fogyasztói árak változása, okok, hatások

A hazai villamosenergia-fogyasztók csak az idej, első számla kézhezvételét követően szembesültek a piaci liberalizáció tényleges következményeivel. Az áremelkedések mértéke több esetben – különösen a kis és közepes vállalkozásoknál – lényegesen meghaladja az előzetes becsléseink alapján várt átlagosan 20-30% értéket is.

A kialakult helyzetet a vállalkozók „tragikusnak” értékelik, az áremelkedés versenyképességüket, létüket veszélyezteti. Erre is tekintettel a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara 2008. március 5-én elnökségi ülésen (1/2/2008. sz. előterjesztés az MKIK Elnöksége részére: Az árampiac liberalizálásának kezdeti tapasztalatai című dokumentum alapján) foglalkozott a helyzettel. Az elnökségi ülés előkészítéséhez adatgyűjtést végeztek a kamarai tagok körében, ezek közül a Csongrád megyei Kamara felmérésének összesítését az 1. sz. melléklet, egy különösen is kiugró példát a 2. sz. melléklet mutat.

Az előbbi dokumentum az okok között a viszonteladók érdektelenségét („mintha a piacot előre felosztották volna”), az MVM monopolhelyzetét („felüllicit” jellemző), a hatásvizsgálatok elmaradását, a liberalizációs folyamat átgondolatlanságát említi elsősorban.

Miután a nagykereskedelmi áremelkedések (még a csúcsidőszaki energia termék kategóriában is) lényegesen kisebbek voltak a fogyasztói árak jelzett áremelkedésénél, indokolt a teljes értékesítési lánc áttekintése, hogy vajon miből adódhat a felmérésekben jelzett helyzet.

A) Fogyasztói árak növekedésének okai

Mint a következő ábra vázlatosan mutatja a fogyasztói ár négy lényeges árelemből alakul ki. Ezek közül a legnagyobb tételt általában a villamos energia nagykereskedelmi költsége jelenti. Liberalizált viszonyok között nagysága elsősorban a kereslet-kínálat változásától függ, és a transzparens értékesítési gyakorlat (Magyarországon a VET 106. §. alapján kötelezettség is) esetén alakulása a piaci szereplők számára folyamatosan követhető, a befolyásoló hatások figyelembevételével jövőbeli várható értéke is valószínűsíthető. A nagykereskedelmi piacon többféle terméket értékesítenek, ezek ára – az előállításukhoz szükséges források határkölsége mellett – elsősorban a kereslettől függ, és minden esetben tartalmazza a termelő, nagykereskedő árrését, nyereségét is.

Aukciós értékesítés esetén az ügylet futamideje alatt az ár nem változik, bilaterális értékesítésnél az ár függvénye lehet a határkölséget meghatározó költségelemek változásának, de ez esetben az árképletek a vevők számára is egyértelmű eligazítást adnak az árak futamidő alatt várható mértékére. A villamosenergia-beszerezése mellett a fogyasztóknál külön díjlemként megjelenhet a fogyasztási szokásaiktól (az előzetesen egyeztetett menetredektől való eltéréstől) függő kiegyenlítő energia továbbhárított költsége is, melynek alakulása a fogyasztók számára ugyancsak transzparensen áttekinthető, ellenőrizhető.

Villamos energia: liberalizált, regionális verseny (kereslet-kínálat), aukció, transzparens, (+ zöld) itthon vagy külföldön kerül piacra

Átvitel: hatósági árszabályozás

Elosztás: hatósági árszabályozás

Fogyasztói kiszolgálás: liberalizált, társasági, egyedi, nem transzparens döntés

Az átvitel és elosztás – mint a rendszer használatához szükséges tevékenységek – hatósági árszabályozás körébe tartoznak, a díjelemek a fogyasztók számára transzparensen hozzáférhetők.

Az előbbiekkal ellentétben a fogyasztói kiszolgálás árrese általában nem jelenik meg transzparensen a vevők számára, mivel a potenciális vevők rendszerint az energiaköltségekkel együtt, a beszerzési értéket megnövelve kapnak ajánlatot. Ugyanakkor nyilvánvaló, hogy ezen árres is függ a kereslet-kínálattól, az adott viszonteladó piaci stratégiájától. Amennyiben vásárlóinak körét növelni akarja a versenytársaihoz képest, kisebb árrestet fog ajánlani. Mint a hivatkozott Kamarai felmérésből kitűnt a kereskedők a teljes piacnyitást követően nem igazán versenyeztek új fogyasztók megnyeréséért.

Az értéklánc egyes elemeit áttekintve a következők állapíthatók meg:

- **Energiadíj**

A versenypiaci¹ fogyasztók számára értékesített villamos energia árát alapvetően a 2007. októberi kapacitás aukción kialakult értékesítési árak² határozzák meg. A tényleges fogyasztói áralakulás értékeléséhez fontos annak figyelembevétele is, hogy az értékesítés struktúrája is megváltozott. A piacnyitást megelőzően, 2007-ben a közüzemi nagykereskedelemben völgyidőszaki (10,99 Ft/kWh) és nappali időszaki (21,98 Ft/kWh) árak érvényesültek.

¹ A versenypiaci fogyasztók kifejezést az egyetemes szolgáltatásban nem részesülő fogyasztókra használjuk.

² Ezek – mint azt Villamosenergia-piac, az MVM dominanciája és ennek hatása című dokumentumban igazoltuk – piaci árak, így a „túlárzás” kérdése nem vetődhet fel. A továbbiakban ezért a nagykereskedelmi áralakulás elemzésével, minősítésével jelen vizsgálat során nem foglalkozunk.

A nappali időszak munkanapokon délelőtt 6, este 3 óra hosszú volt, azaz összesen heti 45 óra. A többi időszak völgyidőszaknak minősült. A versenypiaci termék kategóriák közül a zsinór termék (állandó vásárlási teljesítménnyel) folyamatosan rendelkezésre áll, míg csúcsidőszaki termék munkanapokon 8-20, nyújtott csúcsidőszaki termék 6-22 óra között a zsinór termék felett vásárolható. A 2007. évi hatósági nagykereskedelmi árakat a zónaidőszakok hosszának megfelelően átszámítva a zsinór termékre 13,93 Ft/kWh, a 12 óra időtartamú csúcsidőszaki termékre 19,23 Ft/kWh, a 16 óra időtartamú csúcsidőszaki termékre 17,17 Ft/kWh átlagos „korrigált” érték adódik.

Fogyasztók számára lényegi változást jelent, hogy mindazok, akik teljesen, vagy döntően a csúcsidőszakon belül fogyasztanak, csak csúcsidőszaki termékek alapján árazott villamos energiát tudnak vásárolni.

A következő táblázatban összefoglalt októberi aukciós eredmények előbbi, számított, az új termékeknek megfelelően „korrigált” árakkal történő összehasonlítása a zsinór termékénél 18,8%, a 12 órás csúcsidőszaki termékénél 36,5%, a 16 órás csúcsidőszaki termékénél 51,3% közvetlen nagykereskedelmi energiaköltség áremelkedést jelez.

Szekció	Termék	Meghirdetett mennyiség	Aukciós ár (Ft/ kWh; €/MWh)
1.	Zsinórtermék I. (hétfő-vasárnap, 0:00-24:00 h)	800 MW	16,55; ~65 115% pro rata leosztás
2.	Zsinórtermék II. (munkanapokon, 0:00-24:00 h)	100 MW	20,40; ~81
3.	Csúcstermék I. (munkanapokon, 06:00-22:00 h)	50 MW	25,98; ~103
4.	Csúcstermék II. (munkaszüneti napokon, 06:00-22:00 h)	50 MW	11,00; ~44
5.	Csúcstermék III. (munkanapokon, 08:00-20:00 h)	50 MW	26,25; 104 Pro rata leosztás
6.	Kapacitás használati jog - a termék energiadíja: 20,50 HUF/kWh	50 MW	2000 (eFt/MW, év)

Az előbbi táblázatban összefoglalt aukciós árak mellett a fogyasztóknak még a kötelező átvételi mérlegkörtől származó, fogyasztásukkal arányos villamosenergia-mennyiséget is meg kell vásárolni. Ennek részaránya a MAVIR ZRt. honlapján közzétett január havi adatok alapján 19,14%, 24,53 Ft/kWh mellett. (A környezeti hőmérséklet növekedésével a kapcsolt villamosenergia-termelés csökkenhet, ezért a nagyobb átlaghőmérsékletű hónapokban részaránya kisebb lehet.)

Így végeredményben egy adott fogyasztó ellátásához szükséges villamos energia beszerzési költsége a viszonteladó kereskedőnél a zsinór és csúcstermék arányától, nagykereskedelmi árától, a kötelező átvétel árától és arányától, valamint a fogyasztó vételezési szokásainak, illetve az adott mérlegkör csillapító (kiegyenlítő) hatásának megfelelően alakuló kiegyenlítő villamos energia költségétől függ. A kiegyenlítő energia költségét az elszámolások során rendszerint külön feltüntetik (az úgynevezett profilos fogyasztóknál nagyságát a

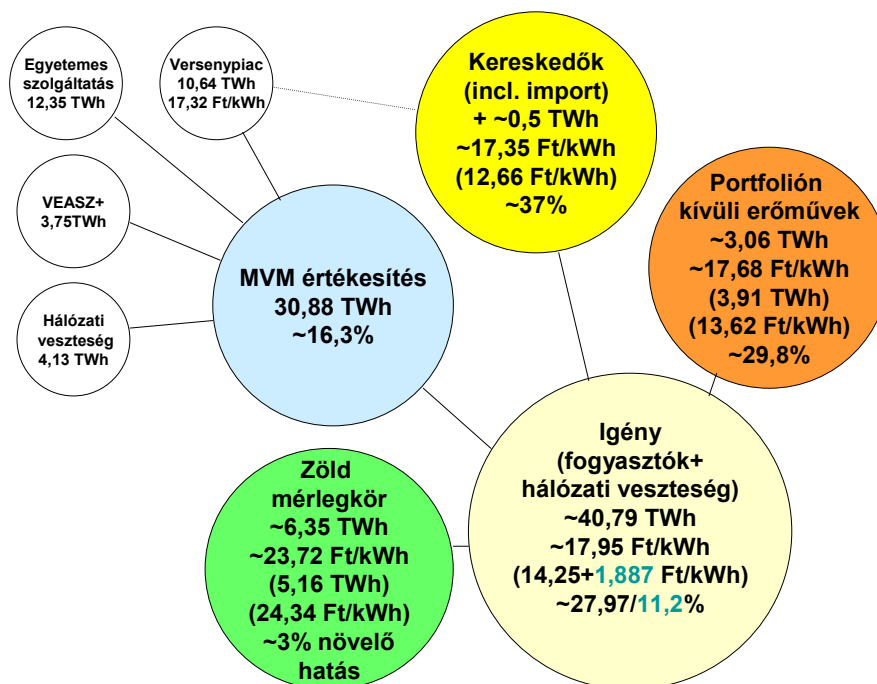
hatósági árszabályozás előírja), ezért vizsgálatainknál csak a tényleges energia beszerzést vesszük figyelembe.

A tényleges energiaköltség az előbbiekből adódóan – leegyszerűsítve – X% zsinór, Y% csúcs + ~19,14% (havonta változó) kötelező átvételi energia beszerzési költségéből tevődik össze. Az előbbi aukciós árakat figyelembe véve

- o az átlagos beszerzési ár még a legkedvezőtlenebb esetben is kisebb a legdrágább csúcstermék aukciós áránál,
- o 50-50% zsinór, csúcs aránynál 22 Ft/kWh alatt van,
- o átlagos versenypiaci fogyasztónál – a következő ábrán látható átlagos versenypiaci kereskedői, erőműi, valamint kötelező átvétel beszerzési átlagárakkal – 18,5-18,9 Ft/kWh körül van.

A tényleges költségnövekedésnél figyelembe kell venni, hogy a teljes liberalizációt megelőzően a fogyasztók 2,07 Ft/kWh díjemet (KÁP) fizettek a kötelező átvétel, 0,8 Ft/kWh díjemet az átállási költség keresztfinanszírozására. Így az energiaköltségek növekedése tulajdonképpen csak az ezen értékekkel növelt korábbi, „korrigált” árakhoz képest következett be. A fenti 18,5-18,9 Ft/kWh átlagárak a 2007-ben érvényesülő 13,67 Ft/kWh átlagos versenypiaci fogyasztói értékesítési ár (6. oldal), valamint a fogyasztók által fizetett előbbi díjlemek összegével összevetve csak 11,9-14,3% átlagos nagykereskedelmi áremelkedést jelentenek.

A 2007-es átlagos 14,2 Ft/kWh nagykereskedelmi értékesítési árhoz képest egy max. 24 Ft/kWh fajlagos energiaköltség a döntően csak munkanapokon, csúcsidőszakban vételező fogyasztóknál átlagos felső határnak tűnik. Az előbbieket figyelembe véve teljességgel érthetetlen a 2. mellékletben bemutatott 28,8 Ft/kWh „egységes” energiadíj, ami semmiféle piaci beszerzési árral nem indokolható.

2008-ra becsült piaci szerkezet

Az előbbi piaci termékeken alapuló árbecslések mellett (amely adott fogyasztók áralakulása szempontjából mértékadó lehet) az átlagos árváltozásokat az egyes szegmensekben az előbbi ábra mutatja. Ez alapján egyértelműen látható, hogy a teljes versenypiaci szegmens energiaköltségének áremelkedése a 2008. évre eddig megismert árak alapján 5 Ft/kWh alatt van.

- **Átviteli díjelemek**

Az átviteli díjelemek, mint a következő táblázat mutatja, még az előbbi KÁP és átállási költség díjelemek nélkül is csökkentek, azokat is az átviteli díjelem részének tekintve a csökkenés mintegy 2,9 Ft/kWh.

	Átállási költség	KÁP	Szénfillér	Rendszerszintű szolgáltatások	Rendszer-irányítás	Átviteli díj
	Ft/kWh	Ft/kWh	Ft/kWh	Ft/kWh	Ft/kWh	Ft/kWh
2007	0,8	2,07	0,247	0,672	0	1,074
2008	0	0	0,225	0,672	1	0

- **Elosztási díjelemek**

Az elosztó hálózat használatáért fizetendő díjelemek – az átlagos értékek változása a következő táblázatból látható – kismértékben növekedtek, a legnagyobb változás a feljogosított fogyasztói körben átlagosan nem haladja meg az 2,2 Ft/kWh-t.

	2007	2008	Növekedés	Növekedés
	Ft/kWh	Ft/kWh	Ft/kWh	%
Nagyfeszültség				
Teljesítménydíjas I. (NFTD1)	0,48	0,56	0,08	17,27
Teljesítménydíjas II. (NFTD2)	0,52	0,61	0,08	16,21
Alapdíjas kéttarifás (NFAD)	0,54	0,63	0,09	15,74
Középfeszültség				
Teljesítménydíjas I. (KFTD1)	2,43	2,78	0,35	14,32
Teljesítménydíjas II. (KFTD2)	3,02	3,43	0,41	13,42
Alapdíjas kéttarifás (KFAD)	5,72	6,31	0,59	10,31
Kisfeszültség				
Teljesítménydíjas I. (KifTD1)	6,94	7,99	1,05	15,20
Teljesítménydíjas II. (KifTD2)	8,73	9,93	1,20	13,70
Alapdíjas kéttarifás (KifAD1)	9,46	11,60	2,14	22,56
Alapdíjas egytarifás (KifAD2)	9,84	11,60	1,76	17,94

Az előzőekből következik, hogy a mintegy 10 (24-14,2 különbözete) Ft/kWh fajlagos energiaköltség növekedés, ~2,9 Ft/kWh átviteli díj csökkenés és ~2,7 Ft/kWh elosztási díjnövekedés (a 0,5 Ft/kWh profilos fogyasztókra vonatkozó kiegyenlítő energiadíj beszámításával) összességében 9,8 Ft/kWh költségnövekedést eredményezhet. (Hangsúlyozni kell, hogy az előbbi értékek átlagos fogyasztókra vonatkoznak és az egyes fogyasztóknál bekövetkező változások lényegesen eltérhetnek a táblázatbeli értékektől.)

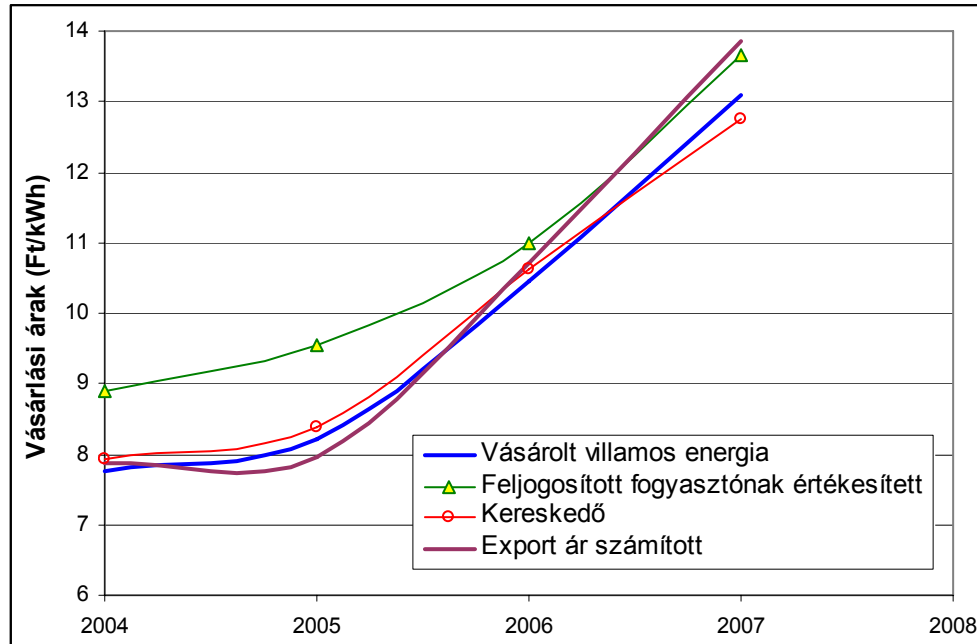
Ezen átlagos költségnövekedés figyelembevételével jogosan vetődik fel, hogy miből adódhat a Kamarai felmérésben (1. melléklet) jelzett mintegy 17,5 (44,1-26,6) Ft/kWh átlagár növekedés. A különbözetet a fogyasztók nagy kiegyenlítő

energiaigénye, az átlagostól lényegesen eltérő fogyasztási szokásaik, vagy nagy kiszolgálási költsége (viszonteladó árreze) adhatja.

- **Viszonteladás**

Mint arra már utaltunk, ezen árelem nem transzparens módon alakul ki, így nagyságára csak korábbi árelemzések, statisztikai adatok alapján következtethetünk. Az alábbi táblázatban és ábrán – a Magyar Energia Hivatal honlapján hozzáférhető információk alapján – összefoglaltuk a 2004-2007. időszak versenypiaci kereskedelmére jellemző árakat. A számértékek közül a kereskedőnek történt értékesítés ára a kereskedőtől történő vásárlás árával azonos, az export ár az egyes értékesítési mennyiségek és árak figyelembevételével került számításra.

	2004	2005	2006	2007
	Ft/kWh	Ft/kWh	Ft/kWh	Ft/kWh
Vásárolt villamos energia	7,77	8,20	10,46	13,08
Hazai erőműtől	8,97	9,71	12,78	13,62
Közüzemi nagykereskedőtől	6,08	7,85	9,66	14,75
Villamosenergia-kereskedőtől	7,93	8,37	10,63	12,76
Importból	7,69	8,08	10,57	12,48
Értékesített villamos energia	8,54	8,91	10,82	13,29
Feljogosított fogyasztónak értékesített	8,90	9,54	11,00	13,67
Kereskedő	7,93	8,37	10,63	12,76
Export ár számított	7,89	7,96	10,71	13,86

Versenypiaci beszerzési és értékesítési árak

Jól látható, hogy a feljogosított fogyasztónak értékesített villamos energia ára és az átlagos beszerzési ár közötti különbség a piacnyitás kezdetén 1 Ft/kWh, az utóbbi években 0,5-0,7 Ft/kWh körül alakult. A korábbi közüzemi fogyasztói díjak (1998-as fogyasztói struktúrával – miután frissebb adatok nem állnak rendelkezésünkre – meghatározott) átlagértékét az ugyanazon fogyasztó típusra, fogyasztási szerkezetre számított versenypiaci árakkal összehasonlítva – melyet

a következő táblázat mutat – látható, hogy a közüzemi tarifák egy adott fogyasztó tényleges fogyasztási szerkezetétől függően esetenként negatív kiszolgálási díjat, árrést (amennyiben a versenypiaci díjelemekkel számított ár > közüzemi tarifa) is tartalmazhattak. Így a most piacra lépett fogyasztók egy korábbi tarifa struktúrában élvezett, esetleges keresztfinanszírozás elvesztésével is szembesülhetnek.

	Versenypiaci tarifákkal	Hatósági árak
NFTD1	20,03	18,52
NFTD2	20,57	21,28
NFAD	20,52	20,46
KFTD1	21,88	20,14
KFTD2	22,50	24,44
KFAD	25,71	34,64
KifTD1	25,67	24,41
KifTD2	28,05	30,76
KifAD1	28,97	29,76
KifAD2	29,53	26,05

Az értékek összevetéséből az is megállapítható, hogy a közüzemben a kiszolgálási díj átlagos értéke a versenypiacon megfigyelt előbbi értékeknél bizonyosan kisebb volt.

A kiefeszültségen vételező profilos versenypiaci fogyasztóknál a kiegyenlítő energia díját hatóságilag szabályozzák, számértéke 0,5 Ft/kWh. Egyedileg mért, menetrendezhető fogyasztók átlagos kiegyenlítő energiadíja a gyakorlatban szokásos mérlegkörökön belüli kiegyenlítődés mellett tapasztalataink alapján kisebb ennél az értéknél. Mindezeket figyelembe véve nem tűnik indokoltnak az átlagos ipari versenypiaci fogyasztóra kiadódó ~7,5 Ft/kWh körüli Kamarai felmérés alapján becsült kiszolgálási díj.

Összefoglalva:

Az előbbieken alapján a következők állapíthatók meg:

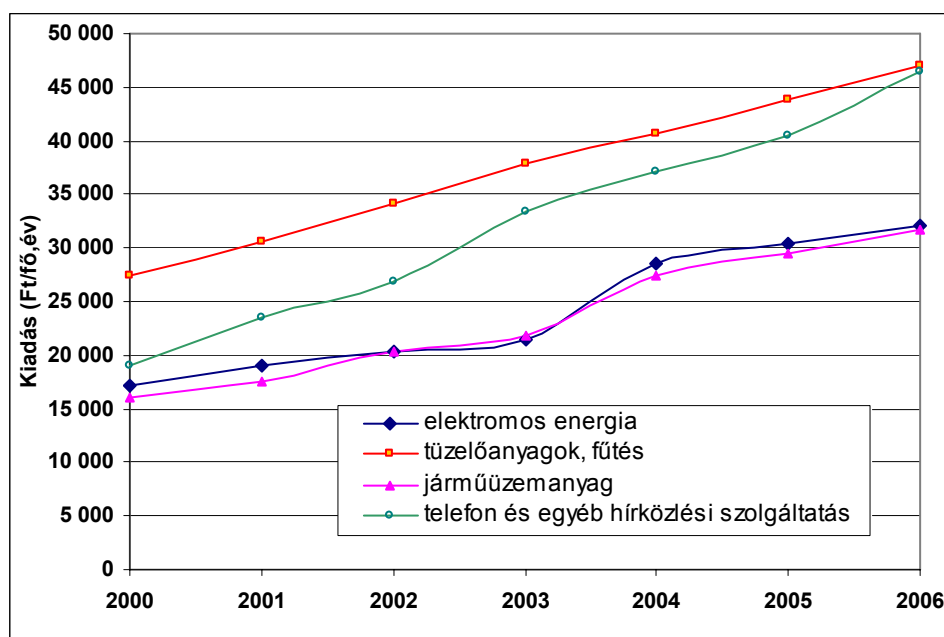
- A transzparensen megfigyelhető árváltozások (energiadíjak növekedése, átviteli, elosztási díjak változása) még a legkedvezőtlenebb esetekben sem indokolják a Kamarai felmérés során tapasztalt áremelkedést.
- A versenypiaci szektorban a nagykereskedelmi árak átlagos növekedése a 2007-es versenypiaci fogyasztói árakhoz viszonyítva a KÁP és átállási díjelemek beszámításával csak 12-14,3%, lényegesen kisebb a végfelhasználói árakra jelzett áremelkedések mértékénél.
- A nem transzparens áremelkedés nagysága a felmérés alapján azonos nagyságrendben van a „túlárzásnak”, „felüllicitnek” minősített transzparens árnövekedéssel.
- Transzparencia és információk hiányában a fogyasztók, érdekvédelmi szervezetek a teljes növekedést alaptalanul a nagykereskedelmi energiaköltségek növekedésére, az MVM „monopolhelyzetére” vezetik vissza.
- A fogyasztók érdeksérelme a felmérés, illetve a külön is bemutatott egyedi eset alapján a beszerzési áraknál lényegesen nagyobb értékesítési energiaár, vagy

kiszolgálási díj felszámításával – viszonteladói tevékenységi körben – jelenik meg.

- Az érdeksérelem lehetőségét egyrészt a fogyasztók információ hiánya (mekkorák lehetnek a saját fogyasztási szerkezetük mellett reális fajlagos energiaköltségek), másrészt a viszonteladók adott régióbeli monopolhelyzete (a nagy belépési költségek, kisebb fogyasztóknál a kiszolgáláshoz szükséges ügyfélszolgálat hiánya miatt nincsenek fogyasztókat elhódítani akaró versenytársak) teremti meg.
- A helyzeten egyrészt csak a fogyasztók felvilágosításával (amelynek az árak mellett a versenypiaccal összefüggő egyéb szükséges ismeretekre is ki kell terjednie), másrészt a kirívó esetek egyedi elemzésével és esetenként a viszonteladók erőfölénnyel történő visszaélésének bizonyításával, ezt követő megakadályozásával, továbbá a viszonteladóként történő piacra lépés feltételeinek egyszerűsítésével lehet változtatni.

B) Villamos energia áremelés hatása a háztartások kiadásaira, infláció

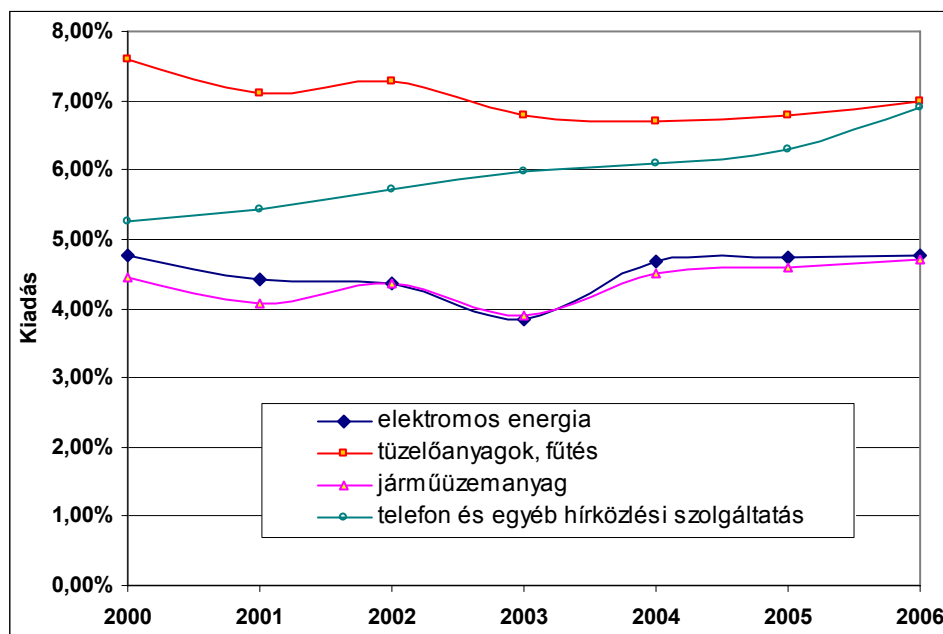
Egy átlagos háztartás egy főre jutó kiadásainak részletezését a 2000-2006. közötti időszakra a 3. melléklet mutatja. Az egyes kiadási tételek közül a villamos energia és fűtési energiaköltségek, valamint a gépjármű üzemanyag és hírközlési szolgáltatások beszerzési költségeit és ezek fajlagos értékét a következő ábrák és táblázat külön is bemutatják.

Egy főre jutó villamos energia, tüzelőanyag, járműüzemanyag, telekommunikációs szolgáltatás beszerzési költségeinek alakulása 2000-2006. között

A kiadások változásából megfigyelhető, hogy az ezredfordulót követően legdinamikusabban a telekommunikációs kiadások növekedtek. A villamos energia beszerzési célú ráfordítások átlagos relatív értéke stabilan 4,4-4,8% körül van. Nagyon érdekes, hogy mind abszolút nagyságát, mind lefutásának jellegét tekintve jól összhangban van a gépjármű üzemanyagokra történt kiadással, annak változásával.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
elektromos energia	4,75%	4,42%	4,36%	3,84%	4,69%	4,73%	4,77%
tüzelőanyagok, fűtés	7,59%	7,11%	7,27%	6,79%	6,69%	6,80%	6,98%
járműüzemanyag	4,44%	4,08%	4,35%	3,91%	4,52%	4,58%	4,72%
telefon és egyéb hírközlési szolgáltatás	5,27%	5,43%	5,71%	5,97%	6,10%	6,30%	6,89%

Egy főre jutó fajlagos beszerzési költségek alakulása 2000-2006.

A háztartási fogyasztóknál jelentkező 9,8%-os árnövekedést, valamint az előbbi 4,8%-os beszerzési arányt figyelembe véve a háztartások átlagos villamos energiára fordított kiadása 0,47%-kal nő, amelyből az MVM Trade nagykereskedelmi értékesítési árának növekedése csak 0,22%-ot tesz ki. (Mivel csak a 2006-os beszerzési arány áll rendelkezésre, lehetséges, hogy a 2007-ben bekövetkezett változásokat követően az árszínvonal változás kismértékben eltér ettől az értéktől.)

A Magyar Nemzeti Bank legutóbbi Jelentés az infláció alakulásáról, 2007. novemberi dokumentuma a következő inflációs előrejelzést tartalmazza³:

	2007. IV. n. év	2008. I. n. év	2008. II. n. év	2008. III. n. év	2008. IV. n. év	2009. I. n. év
Feldolgozatlan élelmiszer	18,8	13,9	8,6	2,3	-3,5	-0,5
Járműüzemanyag és piaci energia	6,5	9,1	2,5	0,5	-2,1	-2,2
Szabályozott árak	10,0	7,1	6,7	6,5	6,1	4,4
Maginfláció	5,0	5,1	5,0	4,7	3,8	3,5
Fogyasztóiár-index	6,9	6,3	5,4	4,6	3,5	3,1

A 2008-ra becsült maginfláció (amely nem tartalmazza az idényjellegű élelmiszerek, a benzin és az egyes energia, illetve a szabályozott árak inflációra gyakorolt hatását) átlagosan 4,6%. Ehhez a villamosenergia-árak előbbi árnövekedése mintegy 0,5 százalékpontot tehet hozzá. Megjegyezzük, hogy 2007-ben a KSH adatai alapján a

³ Megítélésüknél figyelembe kell venni, hogy a Brent olajárát (amely az import földgáz árát is meghatározza) 2007-re 71, 2008-ra 80,2, 2009-re 77 \$/hordó értékre valószínűsítették, miközben a közelmúltban meghaladta a 100 \$/hordó értéket. A háztartási célra felhasznált villamos energia a szabályozott árak körében szerepel.

háztartási energia fogyasztói árindexe 124,6% volt, lényegesen nagyobb a jelenlegi, háztartási villamos energia árnövekedésnél.

Cinkotai János úr véleménye szerint: „Figyelembe kell továbbá venni azt is, hogy az év elején a nem lakossági villamosenergia-tarifái mintegy 25%-kal emelkedtek, ennek a fogyasztói árakra nézve közvetetten, (a termelői árakon keresztül) legalább fél százalékpontos kihatása valószínűsíthető. Így összességében véve 2008-ban 1 százalékpontot meghaladó kihatása lesz az összfogyasztói árszintre nézve.”

Az ipari és szolgáltatási szektorokra vonatkozó GDP adatokból kiindulva⁴, valamint figyelembe véve a 2007. évben közüzemi célra és versenypiaci célra értékesített villamosenergia-mennyiségét, nagykereskedelmi árait⁵ 30% átlagos nagykereskedelmi áremelkedést feltételezve 0,59%, 35% áremelkedés feltételezésével 0,69% az ipari és szolgáltatási szektorok átlagos, GDP-hez viszonyított költség színvonal növekedése, mely azonban csak részben érvényesülhet az értékesítési árakban. A versenypiaci nagykereskedelmi árakra feltételezett (4. oldal) átlagos maximális értéket (18,9 Ft/kWh) a 2007. évi átlaggal összevetve a GDP-re vetített növekedés 0,25%. Az MVM Trade 2008-ra tervezett 39,6 Mrd Ft adózás előtti – a versenytársakénál lényegesen kisebb – eredményének hatása csak 0,1-0,2% nagyságrendű az árszínvonalra.

Az árszínvonal növekedés megítéléséhez figyelembe kell venni, hogy miközben a nem lakossági villamos energia (mintegy 2/3 rész) tarifái már versenypiaci szinten vannak és jövőbeli alakulásukat (az előzőekben bemutatott esetleges viszonteladói többlettárazás megszűnése mellett) csak a versenypiaci tendenciák befolyásolják, addig a háztartási, közintézményi fogyasztóknál a versenypiaci árszint eléréséig további jelentős árnövekedésre kell számítani. Így ezeknél a villamos energia árszínvonalának növekedése és ebből adódóan az infláció, jövőre is meghaladhatja az átlagos mértéket.

Az egyéb szektorokban ennek hatásával már nem kell számolni, az infláció nagyságát az egyéb tényezők mellett elsősorban a világpiaci olajárak, illetve a dollár árfolyama befolyásolják majd. Így a villamos energia piacnyitás miatti árnövekedés, infláció, amelyre az új erőmű beruházások beindításához mindenképpen szükség volt, egyszeri hatásnak tekinthető.

Összefoglalva:

Az áremelés hatására vonatkozó közelítő számítások alapján megállapítható, hogy:

- A nagykereskedelmi tevékenység inflációs hatása bizonyosan kisebb a más előre jelzésekben valószínűsített 0,8-1 százalékpontos értéknél.
- A háztartások átlagos villamos energiára fordított kiadása az eddigi fogyasztói áremelkedések hatására csak mintegy 0,47%-kal nő, amelyből a nagykereskedelmi értékesítési árak növekedése csak 0,22%-ot tesz ki.
- A versenypiaci fogyasztóknál az ipari és szolgáltatási szektorokra a GDP-re vonatkoztatott költségnövekedés az eddig megfigyelhető versenypiaci nagykereskedelmi árváltozások alapján mintegy 0,25%.

⁴ 2007-ben 5524,2 Mrd Ft, illetve 14481 Mrd Ft folyó áron, utóbbiból levonva a kedvezményes ellátásban részesülő közigazgatás, oktatás, egészségügyi, szociális ellátás értékét 3880,1 Mrd Ft-ot.

⁵ 26662, illetve 7916 GWh, valamint 14,40, illetve 13,67 Ft/kWh.

Árampiaci liberalizáció hatása

1. melléklet

(A BKMKIK felmérése. A többi kamara által megadott adatokkal összevetve jellemzőnek tekinthető értékek)

Fogyasztó	Havi fogyasztás [kWh]		Elszámolási időszak nettó számlaösszege [Ft]		Egységár [Ft/kWh]		Emelkedés %
	2007	2008	2007	2008	2007	2008	
gyártó, állateledel	2 192	3 003	43 279	167 817	19,7	55,9	183,04%
nyomda	51 519	53 765	942 205	2 320 384	18,3	43,2	135,98%
gyártó, építőipar	6 427	6 400	155 848	338 489	24,2	52,9	118,11%
csárda	9 972	8 308	238 847	408 853	24,0	49,2	105,46%
kereskedő, építőanyag	6 438	3 361	154 873	152 189	24,1	45,3	88,23%
kikötő	2 496	914	61 222	39 448	24,5	43,2	75,96%
név nélkül	8 007	4 677	191 255	195 286	23,9	41,8	74,81%
hotel	13 765	13 732	343 969	593 700	25,0	43,2	73,02%
hotel	9 955	8 598	234 584	346 969	23,6	40,4	71,25%
csárda	19 686	16 191	475 825	660 645	24,2	40,8	68,81%
név nélkül (hivatal)	8 736	8 781	210 681	354 332	24,1	40,4	67,32%
csárda	10 211	11 625	246 130	466 461	24,1	40,1	66,47%
gyártó, kerámia	3 415	3 203	142 173	220 007	41,6	68,7	64,99%
kamara	14 068	17 158	361 152	713 769	25,7	41,6	62,04%
gyártó, gépipar	29 910	26 681	806 264	1 153 893	27,0	43,2	60,44%
motel	10 887	10 370	287 079	418 733	26,4	40,4	53,13%
gyártó, cipőipar	10 601	12 146	335 699	585 446	31,7	48,2	52,21%
gyártó, festékipar	10 675	7 847	310 190	338 903	29,1	43,2	48,63%
gyártó, gépipar	268	719	7 682	30 136	28,7	41,9	46,22%
gyártó, műanyagipar	327 921	526 618	8 958 662	19 890 418	27,3	37,8	38,25%
név nélkül	62 594	68 740	1 937 000	2 640 224	30,9	38,4	24,12%
gyártó, gumiiipar		459 350		15 338 585	28,1	33,4	18,83%
gyártó, járműipar	91 433	108 991	3 312 104	4 517 475	36,2	41,4	14,42%
			átlag	26,6	44,1	70,08%	

Az adatok szolgáltatói (többnyire DÉMÁSZ) számlákról, ill. néhány esetben a fogyasztók leveléből származnak.

A havi fogyasztás az összes elszámolt kWh (meddő kivételével) alapján rögzítve

A 2007 évi adatok a decemberi, ill. novemberi számlák, a 2008 évié a januári számla alapján

A forintadatok az elszámolási időszak nettó számlaösszege alapján rögzítve

A villamosenergia-költség elemeinek 2008. januári változása
egy gépgyártásba tartozó, ipari termelő cég példáján
(éves árbevétel: 700 millió Ft, foglalkoztatottak száma: 40 fő)

Liberalizálás előtti helyzet:

Lekötött fogyasztás: csúcsidő és csúcsidőn kívüli. Ezért állandó díjat kellett fizetni. Később energiaadó 0.186 Ft /KWh.

2008. január 1-je után:

Nincs csúcs és csúcson kívüli különbség. Egységes díj: 28,8 Ft/kWh a korábbi kb. 22, ill. 15 Ft helyett.

Elosztói teljesítménydíj 498 Ft/kW, lekötési díj nincs.

Kapacitív és induktív fogyasztók miatt túldíj.

Energiaadó duplája tavalyihoz képest.

Ami a jelentős növekedést eredményezte:

- Rendszerszintű szolgáltatási díj (0,672 Ft /kWh),
- Átviteli rendszerirányítási díj (1 Ft/kWh),
- Elosztói forgalmi díj (2,25 Ft/kwh),
- Elosztói veszteségdíj (1,92 Ft/kwh),
- Elosztói alapdíj (2347 Ft/db), túllépési díj 1494 Ft/kwh)

Áramszámla:

2007. december: 3,2 millió Ft

2008. január: 5 millió Ft

Növekedés: 56 %

3. melléklet

Az egy főre jutó háztartási kiadások részletezése COICOP-csoportosítás szerint

Megnevezés	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Élelmiszerek és alkoholmentes italok	90 121	110 447	119 191	142 975	146 778	145 231	154 561
ebből:							
élelmiszerek	81 426	100 199	107 704	130 320	133 958	132 744	141 235
alkoholmentes italok	8 695	10 248	11 487	12 654	12 820	12 486	13 327
Szeszes italok, dohányárú	13 576	16 683	18 449	21 354	22 030	22 888	21 800
ebből:							
dohányárúk	9 538	11 658	12 743	14 343	14 720	15 497	14 737
Ruházat és lábbeli (szolgáltatással együtt)	22 384	26 740	28 650	30 734	32 472	32 293	32 599
Ebből:							
ruházkodás	15 836	18 694	19 879	21 633	22 599	22 727	22 956
lábbeli	6 548	8 046	8 771	9 101	9 873	9 566	9 643
Lakásfenntartás, háztartási energia	70 455	79 650	87 387	100 752	117 130	124 762	133 499
ebből:							
lakásbérleti díj	2 787	3 685	3 850	4 958	5 412	5 674	7 473
vízellátás és szennyvízelvezetés	8 578	9 341	10 623	12 542	16 899	18 207	18 025
elektromos energia	17 148	19 056	20 418	21 418	28 502	30 421	32 102
gáz, vezetékes, palackos	15 875	17 690	20 169	22 557	24 896	27 036	29 100
folyékony tüzelőanyagok	36	20	8	4	3	3	2
szilárd tüzelőanyagok	4 896	5 429	5 971	7 042	6 583	6 927	7 684
központi fűtés, távhő	6 552	7 504	7 938	8 287	9 171	9 802	10 242
Lakberendezés, háztartásvitel	20 431	21 937	24 090	29 406	30 687	29 961	30 350
Egészségügy	13 719	17 059	19 304	22 412	24 519	26 502	26 577
ebből:							
gyógyszerek, gyógyárúk	8 333	11 078	13 444	14 637	15 900	17 397	17 267
gyógyászati segédeszköz	1 308	2 256	2 282	3 782	4 001	2 662	3 056
orvosi ellátás	1 051	1 707	1 849	1 695	1 689	1 771	2 008
fogászati ellátás	2 591	1 059	806	804	1 008	2 515	2 642
egyéb járóbeteg-ellátás	161	118	180	311	684	774	346
Közlekedés	40 718	48 346	53 116	65 494	72 688	90 916	91 290
ebből:							
személygépkocsi	10 266	12 120	14 991	23 146	20 893	35 530	29 877
járműüzemanyag	15 996	17 590	20 402	21 827	27 448	29 468	31 781
személyjárművek karbantartása és javítása	2 586	3 300	3 096	3 110	3 708	4 619	4 485
Járművekkel kapcsolatos egyéb szolgáltatás	2 178	2 557	2 645	3 193	4 046	4 279	6 011
Hírközlés	20 211	24 804	28 154	34 383	38 166	41 898	48 049
ebből:							
telefon és egyéb hírközlési szolgáltatás	19 007	23 432	26 776	33 328	37 073	40 568	46 414
Kultúra, szórakozás	27 280	34 104	37 335	46 641	51 070	54 697	55 573
ebből:							
újság, folyóirat	2 578	3 663	3 924	4 183	4 675	5 200	4 079
kulturális szolgáltatás (mozi, színház, múzeum stb.)	4 902	7 222	7 689	8 434	10 033	11 264	11 795
szervezett társasutazás	4 270	5 627	7 468	10 285	111 886	13 460	14 029
Oktatás	1 508	3 276	2 938	4 576	5 219	5 418	6 096
ebből:							
felsőfokú oktatás	321	1 190	987	1 977	1 969	1 940	2 215
átképző tanfolyam, felnőttoktatás	495	1 045	871	1 358	1 565	1 567	1 475
Vendéglátás és szálláshely-szolgáltatás	11 252	14 912	15 418	19 054	21 416	20 624	23 222
ebből:							
munkahelyi és diákétkeztetés	6 283	9 195	9 677	11 386	13 404	12 709	9 209
Egyéb termékek és szolgáltatások	29 013	33 204	34 583	40 094	45 695	48 345	49 765
ebből:							
testápolás	9 572	11 923	12 652	14 274	14 709	14 953	15 458
biztosítások	14 138	16 900	16 952	19 437	25 143	26 419	25 639
Mindösszesen	360 668	431 162	468 612	557 875	607 871	643 535	673 381